

บทนำ

เรื่องทั้งหมดเริ่มต้นขึ้นในฤดูใบไม้ร่วงปี 2004 สตูแบร์ต เบอร์ด้า ผู้ทรงอิทธิพลในวงการสื่อมวลชนยุโรป ได้เชิญผมไปร่วมงานที่มีชื่อเรียกว่า “การแลกเปลี่ยนอย่างไม่เป็นทางการของผู้รู้” ผมไม่เคยคิดว่าตัวเองเป็น “ผู้รู้” มาก่อน ผมยังศึกษาหาความรู้เรื่องธุรกิจอยู่เลย จึงน่าจะห่างไกลจากคำว่าผู้รู้อยู่มากทีเดียว แต่ผมเดาว่าเนื่องจากผมเคยเขียนนิยายสองเล่มนั้นคงเป็นเหตุผลที่ทำให้ผมได้รับเชิญในวันนั้น

นาสซิม นิโคลัส ทาเลบ นั่งอยู่ที่โต๊ะ ตอนนั้นเขายังเป็นเพียงนักค้าหุ้นวอลล์สตรีตไร้ชื่อเสียงผู้หลงใหลในปรัชญาใครบางคนแนะนำว่าผมเป็นผู้รอบรู้ด้านปรัชญาของอังกฤษและสกอตแลนด์ โดยเฉพาะปรัชญาของเดวิด ฮูม เห็นได้ชัดว่าเขาจำผมสับสนกับคนอื่น ผมยืนอึ้ง ยิ้มแบบแค้น ๆ ให้

คนทั้งห้อง แล้วได้แต่ไหลตามน้ำไป ทาเลบดิ่งเก้าอี้มาตัวหนึ่งแล้วตบเบาเป็นเชิงเรียก ผมจึงหย่อนตัวลงนั่งตรงนั้น หลังจากพูดคุยเกี่ยวกับปรัชญาของฮูมแบบผ่าน ๆ หัวข้อการสนทนาก็ค่อย ๆ เปลี่ยนไปเป็นเรื่องตลาดหุ้น โชคดีที่ผมพอจะมีความรู้เรื่องนี้อยู่บ้าง ผมกับทาเลบต่างสนใจเกี่ยวกับความผิดพลาดที่คาดเดาได้ในการตัดสินใจของบรรดาซีอีโอและผู้นำทางธุรกิจ (เราสองคนก็รวมอยู่ในนั้นด้วย) เราคุยกันถึงข้อเท็จจริงที่ว่า เมื่อมองย้อนกลับไป เหตุการณ์ไม่คาดฝันกลับมีความเป็นไปได้สูงมากที่จะเกิดขึ้น และเรายังหัวเราะกันถึงสาเหตุที่นักลงทุนไม่ยอมขายหุ้นที่ราคาร่วงต่ำกว่าตอนที่ซื้อมาด้วย

หลังจากวันนั้นทาเลบก็ส่งต้นฉบับหนังสือของเขามาให้ผม มันยอดเยี่ยมมากจริง ๆ ครับ ผมให้ความเห็นไปแบบพอหอมปากหอมคอ แล้วข้อเสนอแนะของผมก็กลายเป็นส่วนหนึ่งของหนังสือขายดีระดับโลกของทาเลบที่ชื่อว่า *The Black Swan* หนังสือเล่มดังกล่าวไม่เพียงส่งทาเลบให้ก้าวขึ้นสู่หอเกียรติยศแห่งผู้รู้ แต่ยังกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ในตัวผมด้วย ผมเริ่มอ่านหนังสือและบทความของนักสังคมศาสตร์และนักวิทยาศาสตร์ด้านการรู้คิดในหัวข้อต่าง ๆ นอกจากนี้ ผมยังส่งอีเมลพูดคุยกับนักวิจัยจำนวนมากและเข้าไปเยี่ยมชมห้องทดลองของพวกเขาด้วย จนปี 2009 ผมจึงรู้ตัวว่านอก

จากจะเป็นนักเขียนนิยายแล้ว ผมยังเป็นนักเรียนที่ชอบศึกษาด้านจิตวิทยาสังคมและจิตวิทยาการรู้คิดอีกด้วย

การไม่สามารถคิดได้อย่างกระจ่างชัด [หรือที่ผู้เชี่ยวชาญเรียกว่า “ความผิดพลาดของกระบวนการทางความคิด (cognitive error)”] เป็นความเบี่ยงเบนอย่างเป็นระบบไปจากหลักเหตุผล ส่งผลให้คนเราไม่สามารถคิดและประพฤติตัวในแบบที่ถูกต้อง สมเหตุสมผล และเหมาะสมที่สุด คำว่า “เป็นระบบ” ในที่นี้หมายความว่ามันไม่ใช่การตัดสินใจผิดพลาดเป็นครั้งคราว แต่เป็นความผิดพลาดที่เกิดขึ้นเป็นประจำ และเป็นอุปสรรคที่ทำลายหลักเหตุผลของเราครั้งแล้วครั้งเล่า แบบแผนเดิม ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นทุกยุคทุกสมัยตลอดหลายร้อยปีที่ผ่านมา ตัวอย่างเช่น เรามักประเมินความรู้ของตัวเองสูงเกินไป (ไม่ใช่ต่ำเกินไป) ความเป็นไปได้ที่จะสูญเสียอะไรบางอย่างมักกระตุ้นให้เราลงมือทำได้มากกว่า (เมื่อเทียบกับความเป็นไปได้ที่จะได้สิ่งนั้นมา) และเรื่องเล่ามักทำให้เรามองข้ามความเป็นไปได้อันน้อยนิดที่จะเกิดขึ้นจริง คนเราทำผิดพลาดในเรื่องเดิม ๆ ด้วยแบบแผนเดิม ๆ ซ้ำแล้วซ้ำเล่า ถ้าจะเปรียบให้เห็นภาพก็เหมือนกับเราโยนเสื้อผ้าที่ใส่แล้วไปกองรวมกันในมูมหนึ่ง แล้วปล่อยให้มูมอื่น ๆ สะอาดเอี่ยมอ่อง (หรือพูดอีกอย่างก็คือ ความผิดพลาดจะถูกกบฏไว้ที่ “มูมแห่ง

ความมั่นใจมากเกินไป” ไม่ใช่ “มุมมองความมั่นใจน้อยเกินไป”)

ด้วยความที่ไม่อยากทำเรื่องโง่ ๆ ที่อาจทำลายเงินทองที่สั่งสมมาตลอดทั้งชีวิต ผมจึงเริ่มรวบรวมความผิดพลาดอย่างเป็นระบบของกระบวนการทางความคิด พร้อมทั้งเขียนความคิดเห็นและประสบการณ์ของตัวเองลงไปด้วย ตอนแรกผมตั้งใจจะเก็บมันไว้ใช้เองคนเดียวและไม่คิดจะนำออกมาเผยแพร่ ในบรรดาความผิดพลาดที่ผมรวบรวมมา ส่วนหนึ่งเป็นที่ยกเถียงกันมาหลายศตวรรษแล้ว บางส่วนเพิ่งถูกค้นพบเมื่อไม่นานมานี้ และบางส่วนก็มีชื่อเรียกที่หลากหลาย (ซึ่งผมเลือกชื่อที่ใช้กันมากที่สุด) หลังจากรวบรวมไปได้จำนวนหนึ่ง ผมก็เริ่มมองเห็นว่าความผิดพลาดเหล่านี้ไม่เพียงเป็นประโยชน์กับการตัดสินใจลงทุนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการทำธุรกิจและเรื่องอื่น ๆ ในชีวิตอีกด้วย มันทำให้ผมนิ่งขึ้นและคิดอะไรได้กระจ่างชัด ผมมองเห็นความผิดพลาดของตัวเองได้เร็วขึ้น และสามารถปรับเปลี่ยนแนวทางได้ทันก่อนจะเกิดความเสียหายใหญ่โต และนี่เป็นครั้งแรกในชีวิตที่ผมมองเห็นว่าคนอื่นก็พลาดทำให้กับความผิดพลาดเหล่านี้ด้วยเช่นกัน

เหนือสิ่งอื่นใด หลังจากที่ผมได้รวบรวมและจัดหมวดหมู่ของความผิดพลาด ผมก็เริ่มกลัวมันน้อยลง เพราะผมรู้สึกว่าคุณเองมีเกราะป้องกันความไร้เหตุผลอันร้ายกาจไว้

ติดตัวแล้ว ถ้าจะเปรียบให้เห็นภาพก็เหมือนกับการที่มนุษย์เริ่มกลัวฟ้าร้องฟ้าผ่าน้อยลงหลังจากเบนจามิน แฟรงกลิน ใช้ว่ามาทำการทดลองจนสามารถหาคำอธิบายให้ปรากฏการณ์ดังกล่าวได้ ทั้งที่ฟ้าร้องฟ้าผ่าก็ไม่ได้เกิดขึ้นน้อยลงหรืออ่อนกำลังลงเลย

เพื่อนฝูงของผมเริ่มรู้ถึงสิ่งที่ผมทำและดูจะสนใจกันมาก นั่นกลายเป็นแรงบันดาลใจให้ผมเขียนคอลัมน์ลงหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ในเยอรมนี ฮอลแลนด์ และสวิตเซอร์แลนด์ ไปบรรยายตามสถานที่ต่าง ๆ ทั่วโลก (ผู้ฟังส่วนใหญ่คือแพทย์ นักลงทุน คณะกรรมการบริษัท ซีอีโอ และข้าราชการ) และเขียนหนังสือที่อยู่ในมือคุณตอนนี้ขึ้นมา ถึงแม้มันจะไม่ได้มอบความบันเทิงให้คุณมากนัก แต่อย่างน้อยก็น่าจะช่วยให้คุณหลีกเลี่ยงความผิดพลาดที่อาจส่งผลเสียร้ายแรงได้

SAMPLE

เหตุผลที่คุณควรไป เยือนสุสานเสียบ้าง

Survivorship Bias

อคติจากการเห็นผู้อยู่รอด

ไม่ว่าจะมองไปทางไหนริได้ก็เห็นแต่ศิลปินร็อกชื่อดัง ทั้งจอ
โทรทัศน์ หน้าปกนิตยสาร คอนเสิร์ต ตลอดจนเว็บไซต์
แถมยังได้ยินเพลงของพวกเขาตลอดเวลา ไม่ว่าจะไปเดินเล่น
ที่ห้างสรรพสินค้า ออกกำลังกายที่ฟิตเนส หรือเพียงแค่เปิด
วิทยุฟังเพลง ศิลปินร็อกมีอยู่เต็มไปหมด แถมยังประสบความสำเร็จ
อย่างงดงามด้วย เรื่องราวของเหล่ามือกีตาร์ผู้เก่งกาจ
จำนวนนับไม่ถ้วนเป็นแรงบันดาลใจให้ริได้ตั้งวงดนตรีขึ้นมา
แล้วเขาจะโด่งดังเหมือนพวกนั้นไหม ความเป็นไปได้มีอยู่น้อย
มาก ริได้คงเหมือนผู้คนอีกมากมายที่ต้องลงเอยในสุสานของ
นักดนตรีผู้ล้มเหลว คนเหล่านี้มีจำนวนมากกว่านักดนตรีที่ได้
ขึ้นเวทีหลายหมื่นเท่า แต่เนื่องจากนักข่าวไม่เคยสนใจความ

ล้มเหลว (นอกจากความล้มเหลวของศิลปินชื่อดัง) คนนอก
จึงไม่เคยล่วงรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ดังกล่าวเลย

ในชีวิตประจำวัน ชัยชนะถูกนำเสนออย่างเด่นชัดมากกว่าความพ่ายแพ้ จึงไม่แปลกที่คุณจะประเมินโอกาสประสบความสำเร็จของตัวเองสูงเกินไปโดยอัตโนมัติ คุณเป็นคนนอกที่หลงอยู่กับภาพลวงตาและไม่รู้เลยว่าโอกาสประสบความสำเร็จนั้นมีอยู่น้อยขนาดไหน วิดีโอและผู้คนมากมายล้วนตกเป็นเหยื่อของอคติจากการเห็นผู้อยู่รอด

เบื้องหลังนักเขียนชื่อดังยังมีนักเขียนเป็นร้อย ๆ ที่หนังสือขายไม่ออก เบื้องหลังนักเขียนที่หนังสือขายไม่ออกก็ยังมีนักเขียนอีกเป็นร้อย ๆ ที่หนังสือไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เลย และเบื้องหลังนักเขียนที่หนังสือไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เลยก็ยังมีนักเขียนเป็นร้อย ๆ ที่ทั้งต้นฉบับที่เขียนไม่เสร็จไว้ในลิ้นชักให้ฝุ่นเกาะ

อย่างไรก็ตาม คุณจะได้ยินแต่เรื่องราวของนักเขียนที่ประสบความสำเร็จเท่านั้น และแทบไม่เคยรู้ว่าโอกาสที่งานเขียนจะประสบความสำเร็จนั้นมีน้อยแค่ไหน ผู้ประกอบการช่างภาพ ศิลปิน นักกีฬา สถาปนิก ผู้ที่ได้รับรางวัลโนเบล พิธีกรรายการโทรทัศน์ และนางงามก็ไม่ต่างกัน สื่อมวลชนไม่สนใจจะพูดคุยหาคุศพลของคนที่ไม่ประสบความสำเร็จ มันไม่ใช่หน้าที่ของพวกเขาสักหน่อย ถ้าไม่ยาก

พลาดทำให้กับอคติจากการเห็นผู้อยู่รอด คุณก็จำเป็นต้อง
ซุกคืบด้วยตัวเอง

คุณอาจเผชิญกับอคติจากการเห็นผู้อยู่รอดเวลาที่ต้อง
รับมือกับเรื่องเงินและความเสี่ยงด้วย สมมุติว่าเพื่อนของคุณ
ตั้งบริษัทใหม่ขึ้นมา เขาเอ่ยปากชวนคุณมาร่วมลงทุน และ
คุณเองก็รู้สึกว่าเป็นโอกาสทองของการลงทุน บริษัทแห่งนี้
อาจกลายเป็นไม่ใคร่ขอพร่ายต่อไปก็ได้ แต่ถ้าพูดกันตาม
ความเป็นจริงละก็ สิ่งที่คุณจะเป็นไปได้มากที่สุดคือบริษัทน่า
จะไม่ได้รอดตัวด้วยซ้ำ สิ่งที่คุณจะเป็นไปได้รองลงมาคือบริษัท
จะล้มละลายภายในสามปี แต่หากอยู่รอดเกินสามปีส่วนใหญ่
ก็จะมีขนาดไม่ใหญ่เกินไปกว่าพนักงานสิบคน ถ้าอย่างนั้นก็
แปลว่าคุณไม่ควรเอาเงินที่หาอย่างยากลำบากไปเสี่ยงกับ
เรื่องแบบนี้เลยใช่ไหม ก็ไม่เสมอไปหรอกครับ แต่คุณควรต้อง
รู้เอาไว้ว่า อคติจากการเห็นผู้อยู่รอดมักทำให้ความเป็นไปได้
ที่จะประสบความสำเร็จซึ่งมีอยู่เพียงน้อยนิดดูเปล่งประกาย
เรืองรองราวกับแก้วเจียระไน

ลองดูดัชนีดาวโจนส์สิครับ มันประกอบขึ้นจากรายชื่อ
ของผู้อยู่รอดล้วน ๆ บริษัทที่ล้มเหลวหรือมีขนาดเล็กไม่มีทาง
ได้เข้าตลาดหุ้นแน่ (ความพยายามในการสร้างธุรกิจส่วนใหญ่
ก็ลงเอยแบบนี้เสียด้วย) ดังนั้น ดัชนีหุ้นจึงไม่ได้สะท้อนสภาพ
เศรษฐกิจอย่างแท้จริง เช่นเดียวกับที่สื่อต่าง ๆ ไม่ได้รายงาน

ข่าวนักดนตรีทุกคนอย่างเท่าเทียม และคุณก็ควรระวังหนังสือและนักพูดทั้งหลายที่จับประเด็นเรื่องความสำเร็จด้วย เพราะคนที่ไม่ประสบความสำเร็จจะไม่เขียนหรือพูดเกี่ยวกับความล้มเหลวของตัวเอง

นอกจากนี้ อดีตจากการเห็นผู้อยู่รอดยังเป็นอันตรายอย่างมากในกรณีที่คุณเป็นหนึ่งใน “ผู้อยู่รอด” เสียเอง เพราะต่อให้ความสำเร็จของคุณจะเกิดจากความบังเอิญล้วน ๆ คุณก็จะมองหาความคล้ายคลึงกันระหว่างตัวคุณกับผู้อยู่รอดคนอื่นแล้วสรุปว่ามันเป็น “ปัจจัยแห่งความสำเร็จ” อย่างไรก็ตาม หากคุณมีโอกาสได้ไปเยือนหลุมศพของบุคคลและบริษัทที่ล้มเหลว คุณจะพบว่าเจ้าของหลุมศพส่วนใหญ่ก็มีคุณลักษณะหลายอย่างที่ตรงกับปัจจัยแห่งความสำเร็จของคุณ

ถ้ามีนักวิทยาศาสตร์จำนวนมากพอศึกษาวิจัยเรื่องเดียวกัน งานวิจัยจำนวนหนึ่งก็จะบังเอิญได้ผลลัพธ์อันน่าตื่นตาตื่นใจและมีนัยสำคัญทางสถิติ (เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคไวน์แดงกับการมีอายุยืน) ผลการวิจัย (ที่ผิดพลาด) เหล่านั้นจะได้รับความนิยมและความสนใจอย่างล้นหลามทันที แล้วคุณก็จะไม่ขายตามองผลการวิจัยที่ถูกต้องแต่ฟังดู “น่าเบื่อ” ที่เหลือทั้งหมด

เอาละครับ ผมจะขอสรุปตรงนี้ว่าคติจากการเห็นผู้อยู่
รอดคือ การที่คนเราประเมินโอกาสประสบความสำเร็จของ
ตัวเองสูงเกินไปโดยไม่รู้ตัว ดังนั้น คุณควรไปเยือนหลุมศพ
ของโครงการ การลงทุน และอาชีพที่เคยมีแนวโน้มว่าจะรุ่งอย่าง
สม่ำเสมอ แล้วคุณจะป้องกันตัวเองจากอคตินี้ได้แน่นอนว่า
ระหว่างเดินคุณอาจรู้สึกหดหู่อยู่บ้าง แต่ผมเชื่อว่า คุณจะเห็น
อะไรได้กระจ่างชัดขึ้นเยอะเลย

ฮาร์วาร์ดทำให้คุณ ฉลาดขึ้นหรือเปล่า

Swimmer's Body Illusion

ภาพลวงตาที่ว่าด้วยรูปร่างของนักว่ายน้ำ

ในฐานะนักเขียนและนักค้าหุ้น นาสซิม ทาเลบ หมายถึงว่าจะกำจัดน้ำหนักรสส่วนเกินของตัวเอง เขาจึงพิจารณาที่ฟิสิกส์ต่าง ๆ อย่างละเอียด นักจ๊อกกิงดูจะผอมแห้งและไม่มีความสุขสักเท่าไร ส่วนนักเพาะกายก็ดูตัวใหญ่เทอะทะและไม่ค่อยฉลาดนัก แล้วเทนนิสล่ะ แหม ช่างเป็นกีฬาสำหรับพวกไฮโซเสียจริง! กีฬาที่ดึงดูดเขาได้มากที่สุดคือว่ายน้ำ ทาเลบประทับใจในรูปร่างอันสมส่วนของนักว่ายน้ำมาก จึงสมัครเป็นสมาชิกสระว่ายน้ำทันทีและฝึกซ้อมอย่างหนักสัปดาห์ละสองครั้ง แต่หลังจากฝึกไปสักพัก ทาเลบก็รู้สึกของตัวเองตกเป็นเหยื่อของภาพลวงตาไปเสียแล้ว นักว่ายน้ำอาชีพไม่ได้มีรูปร่างสมส่วนเพราะฝึกซ้อมหนัก แต่รูปร่างที่สมส่วนทำให้

พวกเขาเป็นนักว่ายน้ำอาชีพต่างหาก พุดง่าย ๆ ว่ารูปร่างไม่ใช่ผลลัพธ์ แต่มันเป็นปัจจัยในการคัดเลือก

นางแบบในโฆษณาเครื่องสำอางก็เช่นกัน ผู้หญิงจำนวนมากเชื่อว่าผลิตภัณฑ์ในโฆษณาจะทำให้สวยขึ้นได้ อันที่จริงเครื่องสำอางไม่ได้ทำให้สาว ๆ สวยเหมือนนางแบบหรอกครับ พวกเธอเกิดมาสวยอยู่แล้วก็เลยถูกเลือกให้เป็นนางแบบโฆษณาเครื่องสำอาง เช่นเดียวกับสระของนักว่ายน้ำ ความสวยเป็นเพียงปัจจัยในการคัดเลือก ไม่ใช่ผลลัพธ์อย่างที่คนส่วนใหญ่คิดกัน

เมื่อใดก็ตามที่เกิดความสับสนระหว่างปัจจัยในการคัดเลือกกับผลลัพธ์ นั่นหมายความว่าเราตกเป็นเหยื่อของสิ่งที่ทาเลบเรียกว่าภาพลวงตาที่ว่าด้วยรูปร่างของนักว่ายน้ำเข้าให้แล้ว หากปราศจากภาพลวงตานี้ การโฆษณากว่าครึ่งก็จะไม่ได้ผล

แต่ภาพลวงตาดังกล่าวก็ไม่ได้เกี่ยวกับรูปร่างหน้าตาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงเรื่องอื่น ๆ ในชีวิตด้วย ตัวอย่างเช่น ฮาร์วาร์ดมีชื่อเสียงโด่งดังในฐานะมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก บุคคลที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงจบการศึกษาจากที่นี่กันเป็นจำนวนมาก ถ้าอย่างนั้นก็หมายความว่าฮาร์วาร์ดเป็นมหาวิทยาลัยที่ยอดเยี่ยมมะสิ เราตอบไม่ได้หรอกครับ มันอาจไม่ได้ดีอย่างที่คิด เพียงแต่มหาวิทยาลัยนี้รู้จักเลือก

นักศึกษาที่เก่งที่สุดจากทั่วโลกก็ได้ ผมเคยสัมผัสกับปรากฏการณ์ดังกล่าวที่มหาวิทยาลัยเซนต์กัลเลนในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ครับ ถึงแม้จะขึ้นชื่อว่าเป็นหนึ่งในสิบโรงเรียนธุรกิจชั้นนำของยุโรป ทว่าสิ่งที่ผมได้รับก็ไม่ได้พิเศษอะไรมาก (แต่นั่นก็เป็นเรื่องของเมื่อยี่สิบปีก่อนนะครับ) อย่างไรก็ตาม คนที่จบจากที่นี่กลับประสบความสำเร็จกันมากมาย ไม่มีใครรู้สาเหตุที่แน่ชัด บางทีอาจมาจากบรรยากาศที่งดงามกลางหุบเขาหรืออาหารเลิศในโรงอาหารก็ได้ แต่เหตุผลที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุดคือการคัดเลือกนักศึกษาอย่างเข้มงวดนั่นเอง

สถาบันที่เปิดสอนเอ็มบีเอทั่วโลกหลอกล่อผู้สมัครด้วยตัวเลขรายได้ในอนาคต ทำให้พวกเขาคิดว่าค่าเล่าเรียนที่แพงหูฉี่จะคุ้มทุนภายในเวลาสั้น ๆ หลังเรียนจบ แล้วนักศึกษาส่วนใหญ่ก็หลงเชื่อไปตามนั้น ผมไม่ได้บอกว่าสถาบันเหล่านั้นปลอมแปลงสถิตินะครับ ผมแค่อยากบอกว่าเราไม่ควรเชื่อถือคำของพวกเขาสีงทั้งหมด ทำไมนะหรือ ก็เพราะคนที่ลงเรียนเอ็มบีเอแตกต่างจากคนที่ไม่ได้เรียนนะสิ อันที่จริงมีสาเหตุมากมายที่ทำให้เกิดช่องว่างด้านรายได้ระหว่างคนทั้งสองกลุ่มนี้ แต่ไม่มีสาเหตุไหนที่เกี่ยวกับการเรียนจบเอ็มบีเอเลย นี่เป็นอีกครั้งที่เราได้เห็นผลกระทบจากภาพลวงตาที่ว่าด้วยรูปร่างของนกว่ายน้ำ นั่นคือ ความสับสนระหว่างปัจจัย

ในการคัดเลือกกับผลลัพธ์ ดังนั้น ถ้าคุณสนใจจะเรียน
เอ็มบีเอ ก็ควรเรียนด้วยเหตุผลอื่นนอกจากรายได้ก้อนโตจะ
ดีกว่า

เวลาถามคนที่มีความสุขว่าเคล็ดลับของพวกเขาคือ
อะไร ผมมักจะได้นิยามคำตอบทำนองว่า “เวลาเห็นน้ำในแก้ว
คุณต้องรู้จักมองว่ามีน้ำต้งครึ่งแก้ว ไม่ใช่แค่ครึ่งแก้ว” นั่นฟัง
ดูเหมือนพวกเขาไม่รู้เลยว่าตัวเองเป็นคนที่มีความสุขมาตั้งแต่
เกิดแล้วและมักจะมองทุกอย่างในแง่ดีเสมอ พวกเขาไม่รู้ว่า
ความร่าเริงสดใสเป็นลักษณะนิสัยที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดและ
จะคงอยู่ตลอดไป ภาพลวงตาที่ว่าด้วยรูปร่างของนักว่ายน้ำ
จึงถือเป็นการหลอกตัวเองรูปแบบหนึ่ง และเมื่อคนที่มองโลก
ในแง่ดีเหล่านี้เขียนหนังสือแนวพัฒนาตนเองออกมา ภาพ
ลวงตาดังกล่าวก็ดูจะน่าเชื่อถือมากทีเดียว

ด้วยเหตุนี้ คุณจึงไม่ควรเชื่อทุกอย่างในหนังสือแนว
พัฒนาตนเอง เพราะมันล้วนถูกเขียนขึ้นโดยคนที่มีความสุข
อยู่แล้ว พวกเขาสาธยายเคล็ดลับต่าง ๆ ออกมาเต็มหน้า
กระดาษ ทว่าแทบไม่มีประโยชน์อะไรกับประชากรโลกหลาย
พันล้านคนเลย แต่เนื่องจากคนที่ไม่มีความสุขไม่เคยเขียน
หนังสือขึ้นมาบอกเล่าความล้มเหลวของตัวเอง ข้อเท็จจริงที่
ว่าจึงยังคงถูกซุกซ่อนเอาไว้ต่อไป

สรุปก็คือ ขอให้ไตร่ตรองให้ดีเวลาถูกกระตุ้นให้พยายาม
ไขว่คว้าอะไรมาครอบครอง ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นกล้ำหน้าทอง
เป็นมด ๆ ใบหน้าอันงดงาม รายได้ที่มากขึ้น ชีวิตที่ยืนยาว
บุคลิกภาพที่โดดเด่น หรือการมีความสุขก็ตาม เพราะคุณ
อาจตกเป็นเหยื่อของภาพลวงตาที่ว่าด้วยรูปร่างของนักว่ายน้ำ
ได้ ดังนั้น ก่อนจะตัดสินใจทุ่มเททำอะไรสักอย่าง ให้มอง
ตัวเองในกระจกและซื่อสัตย์กับสิ่งที่คุณเห็นครับ